

2022/0000(BUD)

8.9.2022

NUOMONĖ

Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto

pateikta Biudžeto komitetui

dėl 2023 finansinių metų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto – visi skirsniai
(2022/0000(BUD))

Nuomonės referentė: Monika Vana

PA_NonLeg

PASIŪLYMAI

Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetas ragina atsakingą Biudžeto komitetą į savo pasiūlymą dėl rezoliucijos įtraukti šiuos pasiūlymus:

- A. kadangi lyčių lygybė yra viena iš pagrindinių ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų Sąjungos vertybių; kadangi SESV 8 straipsnyje teigiama, kad visuose savo veiksmuose Sąjunga siekia pašalinti nelygybę, nustatydama lyčių aspekto integravimo principą;
- B. kadangi 2020–2025 m. ES lyčių lygybės strategijoje išdėstyti politikos tikslai ir veiksmai, kuriais siekiama didelės pažangos siekiant lyčių lygybės Europoje iki 2025 m.;
- C. kadangi Parlamentas ne kartą primygtinai ragino Komisiją vykdant savo veiksmus skatinti ir įgyvendinti lyčių lygybės aspekto integravimą, biudžeto sudarymą atsižvelgiant į lyčių aspektą ir atlikti poveikio lytims vertinimą visose Sąjungos politikos srityse; kadangi biudžetai niekada nėra neutralūs lyčių požiūriu ir todėl turi būti parengti siekiant aiškaus kovos su diskriminacija tikslo ir tikslo atsižvelgti į kiekvieną ir kiekvieno konkrečius poreikius; kadangi Parlamentas primygtinai ragino, kas per visą biudžeto procedūrą būtų įgyvendinami lyčių aspekto integravimo ir biudžeto sudarymo atsižvelgiant į lyčių aspektą principai;
- D. kadangi Europos Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje Nr. 10/2021¹ patvirtinama, kad Sąjungos biudžeto cikle dar nepakankamai atsižvelgiama į lyčių lygybę ir kad Komisija dar neįvykdė savo įsipareigojimo integruoti lyčių aspektą į Sąjungos biudžetą;
- E. kadangi Parlamentas ne kartą ragino skirti pakankamą finansavimą Europos lyčių lygybės institutui (EIGE), Teisių, lygybės ir pilietiškumo programai ir vėlesnei Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programai (CERV)², taip pat skirti pakankamą finansavimą ir teikti pirmenybę jos papročamei „Daphne“, kad būtų užtikrintas nediskriminavimas ir lyčių lygybė;
- F. kadangi dėl nepateisinamo Rusijos karo prieš Ukrainą ir dėl to kilusių humanitarinių ir energetikos krizių toliau didėja skurdas, ypač tarp moterų; kadangi Sąjungos biudžetas turėtų būti sudarytas taip, kad būtų galimybių reaguoti į didėjančią nesaugumą; kadangi reikėtų apsvarstyti apsvarstyti konkrečias priemones ir prioritetus siekiant patenkinti moterų ir mergaičių – tiek pabėgėlių, tiek nuo krizės padarinių nukentėjusių asmenų – poreikius;
- G. kadangi COVID-19 krizė daro neproporcingą poveikį moterims ir mergaitėms, taip pat didina esamą nelygybę, dėl kurios išaugo smurto dėl lyties rizika, ypač karantino metu, ir padidėjo pasitraukimo iš darbo rinkos lygis, susijęs su didesne priežiūros užduočių našta; kadangi moterys sudaro daugumą darbuotojų, dirbančių nuo krizės nukentėjusiuose sektoriuose;

¹ Europos Audito Rūmai, „Lyčių aspekto integravimas į ES biudžetą: laikas pereiti nuo žodžių prie veiksmų“. Specialioji ataskaita Nr. 10/2021, *Europos Sąjungos leidinių biuras*, Liuksemburgas, 2021.

² Nustatyta Reglamentu (ES) 2021/692.

- H. kadangi vis dar nepakankamai moterų užima vadovaujamas ir su sprendimų priėmimu susijusias pareigas ir pernelyg daug moterų dirba mažai apmokamuose sektoriuose, pvz., priežiūros ir paslaugų srityje, taip pat neformaliosios ekonomikos sektoriuose ir sektoriuose, kuriuose esama daugiau mažų garantijų darbo vietų; kadangi itin svarbu užtikrinti, kad moterys turėtų teisę į darbą, kuriame užtikrinamos darbuotojų teisės ir teisė į motinystę be baudimo už ją; kadangi diskriminacijos pavyzdžiai apima darbdavių spaudimą moterims darbo pokalbiuose, taip pat didėjančią ekonominę ir su darbu susijusią spaudimą darbuotojoms, kad jos neišeitų motinystės atostogų; pabrėžia, kad, net atsižvelgiant į asmeninio, šeimos ir profesinio gyvenimo pusiausvyrą, į Sąjungos biudžetą turėtų būti įtrauktos didesnės investicijos į viešąsias paslaugas, įskaitant aukštos kokybės sveikatos priežiūros sistemas ir viešąją socialinės apsaugos sistemą, užtikrinant jų visuotinumą;
- I. kadangi esama lyčių disbalanso skaitmeninės ekonomikos ir gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos sektoriuose, turint mintyje jų švietimo, mokymo ir užimtumo aspektus; kadangi ištekliai, kuriais remiamas visų mažumų lyčių įgalėjimas pasitelkiant skaitmeninę įtrauktį, galėtų padėti didinti lyčių lygybę skaitmeniniame amžiuje;
1. pabrėžia, kad lyčių aspektu grindžiamas požiūris turėtų būti visapusiškai ir tinkamai integruotas visais biudžeto proceso lygmenimis, visų pirma atsižvelgiant į COVID-19 pandemijos poveikį lytims ir keliose valstybėse narėse augančią priešišką reakciją į moterų teises ir lyčių lygybę; ragina sudaryti biudžetą atsižvelgiant į lyčių aspektą ir į visas Sąjungos programas įtraukti su lyčių aspektu susijusius tikslus, taip pat nustatyti atitinkamas biudžeto eilutes, atlikti veiksmingą Sąjungos biudžeto indėlio į lyčių lygybę stebėseną ir programų bei išlaidų peržiūrą, susietą su lyčių aspektu, ir pakoreguoti išlaidas atsižvelgiant į išvadas;
  2. atsižvelgdamas į tai, palankiai vertina Komisijos dabartinį įsipareigojimą parengti metodą, pagal kurį būtų apskaičiuojamos su lyčių aspektu susijusios išlaidos, ir tai, kad ji nuolat vertina su lyčių aspektu susijusių duomenų rinkimą; tikisi, kad vertinimo proceso metu bus konsultuojamasi su Parlamentu; tikisi, kad Komisija visapusiškai įgyvendins savo įsipareigojimus ir apie tai konkrečiai praneš biudžeto valdymo institucijai;
  3. pabrėžia, kad atsižvelgiant į tai, jog Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programa yra vienintelė programa, kurioje nustatyti su lytimi susijusių išlaidų tikslai, įskaitant smurto dėl lyties prevenciją ir kovą su juo, būtina skirti pakankamą finansavimą, t. y. padidinti jos biudžetą, kuris būtų laikomas tinkamu siekiant kovoti su nelygybe, kurią padidino COVID-19 pandemijos, karo Ukrainoje ir keliose valstybėse narėse augančios priešiškos reakcijos į moterų teises, būtent į lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises, krizės, ir siekiant pagaliau pasiekti esminės pažangos;
  4. pabrėžia, kad reikia skirti tinkamą finansavimą pagrindiniams 2020–2025 m. ES lyčių lygybės strategijos tikslams skatinti, be kita ko, siekiant panaikinti smurtą dėl lyties, kovoti su lyčių stereotipais, panaikinti lyčių nelygybę darbo rinkoje ir užtikrinti vienodą dalyvavimą įvairiuose ekonomikos sektoriuose;
  5. primygtinai pakartoja savo reikalavimą skirti daugiau išteklių kovai su smurtu dėl lyties,

taip pat savo reikalavimą skirti tinkamai padidintą finansavimą lyčių lygybei ir lyčių aspekto integravimui, taip pat atitinkamoms organizacijoms pagal paprogrames „Daphne“ ir „Vertybės“, ypač atsižvelgiant į išmatuojamą smurto prieš moteris atvejų padidėjimą nuo tada, kai kilo COVID-19 pandemijos protrūkis; pabrėžia, kad reikia didinti viešuosius, finansinius ir žmogiškuosius išteklius, kurie būtų skirti intervencijai tais atvejais, kai reikia paremti grupes, kurioms gresia skurdas, ir mažinti riziką, su kuria susiduria vaikai ir jaunimas, pagyvenę žmonės, neįgalieji ir benamiai;

6. atsižvelgdamas į tai, ragina išskaidyti biudžeto eilutę „Lygybė ir teisės“, kad būtų užtikrintas skaidrumas, numatant specialią biudžeto eilutę priemonėms, išimtinai susijusioms su lyčių lygybe; ragina skirti finansavimą projektams, kuriais prisidedama prie konkrečių lyčių lygybės skatinimo ir lyčių aspekto integravimo tikslų įgyvendinimo;
7. visų pirma rekomenduoja didinti finansavimą, skirtą motinystės, tėvystės ir ankstyvosios vaikystės apsaugai skatinti, pasitelkiant atitinkamas programas; todėl ragina Sąjungos 2023 m. biudžete ypatingą dėmesį skirti motinų ir vaikų sveikatai; be to, rekomenduoja užtikrinti lėšas maitinimo krūtimi apsaugai, skatinimui ir rėmimui, taip prisidedant prie pastangų siekti Pasaulio sveikatos organizacijos tikslo, kad iki 2025 m. 50 proc. viso pasaulio kūdikių pirmuosius šešis mėnesius būtų maitinami tik krūtimi, o tam, kartu su kitomis priemonėmis, reikėtų užtikrinti, kad motinystės ir tėvystės atostogos būtų pakankamai ilgos ir už jas būtų pakankamai atlyginama;
8. primygtinai ragina atsisakyti kurti mažų garantijų darbo vietas; ragina Komisiją ir valstybes nares skatinti kolektyvines sutartis, darbo užmokesčio didinimą, neterminuotų sutarčių propagavimą ir darbo laiko reglamentavimą; primygtinai ragina Parlamentą ir kitas Sąjungos institucijas kovoti su mažomis garantijomis skatinant kolektyvines sutartis ir darbą, kuriame užtikrinamos teisės, taip pat atsisakant subrangos, užtikrinant vienodą užmokestį už vienodos vertės darbą;
9. pabrėžia, kad lytinė ir reprodukcinė sveikata bei teisės yra pagrindinės teisės ir būtina lyčių lygybės sąlyga; pakartoja, kad reikia padidinti biudžeto asignavimus pagal programą „ES – sveikatos labui“, pagal kurią remiami veiksmai, kuriais užtikrinamas lyčių aspektas sveikatos srityje, įskaitant lytinę ir reprodukcinę sveikatą, kuri yra neatsiejama sveikatos priežiūros dalis, kuri turi būti sveikatos politikos pagrindas siekiant užtikrinti visuotinę prieigą prie paslaugų, taip pat paslaugų kokybę, ypač atsižvelgiant į priešišką reakciją į moterų teises ir prieigą prie saugaus ir teisėto aborto keliose valstybėse narėse, taip pat į tam tikrų rūšių priežiūrą ir vaistus, kurie yra būtini savanoriškam šeimos planavimui ir gimdyvių bei naujagimių sveikatai; taip pat atlikti su lytimi susijusių ligų, pvz., fibroidų, ikimenstrualinio sindromo ir endometriozės, mokslinius tyrimus ir užtikrinti gydymą, atsižvelgiant į tarpsektorinę perspektyvą, visų pirma kiek tai susiję su juodaodžių ir etninių mažumų moterų diagnostika ir gydymu;
10. pakartoja, kad Sąjungos biudžetas turi atlikti aktyvesnį vaidmenį siekiant įgyvendinti JT darnaus vystymosi tikslus; todėl ragina naudoti biudžetą remiant priemones ir projektus, kuriais siekiama panaikinti moterų ir vaikų skurdą, padidinti ir pagerinti integraciją į darbo rinką, panaikinti vyrų ir moterų darbo užmokesčio ir sąlygų skirtumus, gerinti galimybes naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis ir geriau teikti šias paslaugas, taip pat kovoti su smurtu prieš moteris, vaikus ir jaunimą;

11. atkreipia dėmesį į itin svarbų EIGE darbą didinant informuotumą apie lyčių nelygybės mastą ir priežastis Sąjungoje, kurį atspindi jam patikėtų užduočių skaičiaus didinimas ir kuris yra ypač svarbus atsižvelgiant į besitęsiančias krizes; baiminasi, kad tolesnis EIGE veiklos apimties mažinimas kelia pavojų Sąjungos politiniams prioritetams lyčių lygybės srityje; todėl prašo skirti 8 sutartininkus, kad EIGE galėtų veiksmingai vykdyti savo įgaliojimus kaip pagrindinė agentūra kuriant, analizuojant, vertinant ir platinant metodines priemones, kuriomis remiamas lyčių lygybės integravimas į visas Sąjungos politikos sritis ir su jomis susijusią nacionalinę politiką;
12. apgailestauja dėl lyčių nelygybės skaitmeninių įgūdžių srityje, taip pat gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos profesinėse srityse, vadovavimo pramonėje ir verslumo srityse; ragina Komisiją stiprinti turimas priemones ir plėtoti sąveiką; ragina, kad pagal Sąjungos biudžetą būtų skatinamas moterų dalyvavimas ir karjera skaitmeninės ekonomikos ir gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos sektoriuose įgyvendinant Sąjungos programas, pvz., mokslinių tyrimų, inovacijų ir technologijų srityse;
13. pabrėžia, kad svarbu naudotis Europos struktūriniais ir investicijų fondais, pvz., „Europos socialiniu fondu +“ (ESF+), siekiant skatinti lyčių lygybę, moterų užimtumą ir galimybes įsidarbinti, mokymąsi visą gyvenimą ir mokymą, vaikų priežiūros ir ilgalaikės priežiūros paslaugas, ypač atsižvelgiant į vidutiniškai 14 proc. siekiantį vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumą Sąjungoje, ir išspręsti sisteminės problemas, susijusias su dalyvavimu darbo rinkoje, įskaitant vyrų ir moterų priežiūros pareigų skirtumą, stereotipus, normas, vaidmenis ir tradicijas;
14. pabrėžia, kad bendras ESF+ Užimtumo ir socialinių inovacijų (EaSI) paprogramės tikslas – skatinti užimtumą, vienodas galimybes patekti į darbo rinką, švietimą ir mokymą, lyčių lygybę ir socialinę įtrauktį teikiant finansinę paramą Sąjungos tikslams, todėl teikiant paramą taip pat turėtų būti atsižvelgiama į Ukrainos pabėgėlių moterų ir vaikų poreikius, kiek tai susiję su pagalba juos priimančioms regionams; todėl ragina Komisiją ir Tarybą padidinti biudžeto asignavimus pagal ESF+, programą „Lygybė ir teisės“ ir Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo (PMIF) programas pilietinės visuomenės organizacijoms, prieglaudoms ir paslaugų teikėjams, kurie remia moteris Ukrainoje, taip pat pilietinės visuomenės organizacijoms ES, remiančioms pabėgėlius iš Ukrainos, įskaitant seksualinį smurtą kaip karo ginklą išgyvenusius asmenis; be to, ragina skirti papildomų asignavimų pagal PMIF siekiant remti valstybių narių pastangas kovoti su prekyba žmonėmis ir apsaugoti moteris ir vaikus nuo šios organizuoto nusikalstamumo formos;
15. ragina Komisiją ir Tarybą padidinti biudžeto asignavimus moterų teises propaguojančioms pilietinės visuomenės organizacijoms, visų pirma toms, kurios propaguoja lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises, pvz., pasaulinei iniciatyvai „SheDecides“, ir LGBTI+ teises, atsižvelgiant į priešišką reakciją į moterų teises, ypač lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių srityje, ir užtikrinti, kad Sąjungos lėšomis negalėtų naudotis prieš lyčių lygybę ir pasirinkimo laisvę kovojančios organizacijos.

INFORMACIJA APIE PRIĖMIMĄ NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

Priėmimo data	8.9.2022
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 21 -: 3 0: 2
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Isabella Adinolfi, Christine Anderson, Robert Biedroń, Annika Bruna, Margarita de la Pisa Carrión, Frances Fitzgerald, Heléne Fritzon, Lina Gálvez Muñoz, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Radka Maxová, Karen Melchior, Andželika Anna Możdzanowska, Maria Noichl, Sandra Pereira, Samira Rafaela, Terry Reintke, Diana Riba i Giner, María Soraya Rodríguez Ramos, Christine Schneider, Sylwia Spurek
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Cindy Franssen, Marina Kaljurand, Predrag Fred Matić, Monika Vana, Pernille Weiss
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai (209 straipsnio 7 dalis)	Giuliano Pisapia

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

21	+
PPE Group	Isabella Adinolfi, Frances Fitzgerald, Cindy Franssen, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Christine Schneider
Renew Group	Karen Melchior, Samira Rafaela, María Soraya Rodríguez Ramos
S&D Group	Robert Biedroń, Heléne Fritzon, Lina Gálvez Muñoz, Marina Kaljurand, Predrag Fred Matić, Radka Maxová, Maria Noichl, Giuliano Pisapia
The Left Group	Sandra Pereira
Verts/ALE Group	Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek, Monika Vana

3	-
ECR Group	Margarita de la Pisa Carrión
ID Group	Christine Anderson, Annika Bruna

2	0
ECR Group	Andželika Anna Mozdżanowska
PPE Group	Pernille Weiss

Sutartiniai ženklai:

+ : už

- : prieš

0 : susilaikė